



Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Journal of Social Sciences
Cilt/Volume: 2006-2 Sayı/Issue: 13

Gülsel SEV*

...-r /-Ar...-mAz Zarf-Fiil Ekinin Kalıplaşmış Kullanımları

ÖZET

Zarf-fiil cümlede yüklem anlamını çeşitli yönlerden etkileyen, fiilden bazı eklerle yapılmış, şahıs ve zaman belirtmeyen zarf görevindeki kelime şeklinde tanımlanabilir. Bu yazıda Türkiye Türkçesinde sıkça kullanılan *-r /-Ar...-mAz* zarf-fiil ekinin işleyişi üzerinde durulacaktır. *-r /-Ar...-mAz*; olumlu (*-r /-Ar*) ve olumsuz (*-mAz*) geniş zaman eklerinin 3.tekil şahıslarının art arda eklenmesiyle oluşturulmuş bir zarf-fiil ekidir. Çalışmada söz konusu ek, Türkiye Türkçesinde, Çağdaş Türk Lehçelerinde ve Anadolu ağızlarında kullanılış özellikleri bakımından ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Zarf-Fiil, Zarf-Fiil Ekleri, Geniş Zaman, Geniş Zamanın Olumsuzu

GİRİŞ

Zarf-fiil (Alm. *konverb*, *konverb*, *gerundif*, *gerundium*; Fr. *gerondif*, *converbe*; İng. *gerund*) cümlede yüklem anlamını çeşitli yönlerden etkileyen, fiilden bazı eklerle yapılmış, şahıs ve zaman belirtmeyen zarf görevindeki kelime, şeklinde tanımlanır.¹

Dilimizde fiilden yapılan zarfların büyük çoğunluğu zarf-fiil ekleriyle kurulmuştur. Belli başlı zarf-fiil ekleri şunlardır: *-(y)A* (*göre göre, yaşaya yaşaya*); *-(y)(I)p* (*yazıp, okuyup*); *-(y)ArAk* (*giderek, uyuyarak*); *-(y)IncA*, (*başlayınca, saklayınca*); *-(y)AlI* (*iyileşeli, gelesi*); *-mAdAn* (*çekinmeden, yılmadan*); *-(i)ken* (*otururken, kalkarken*) vb.

Zarf-fiillerin bir kısmı ise isim-fiil ve sıfat-fiil eklerine hâl eklerinin getirilmesiyle oluşturulmuştur. *-DIk+çA* (*saydıkça gör-, baktıkça açıl-*); *-DIk+tA* (*-DIğİndA*) (*uğradığımda al-, gördüğümde sor-*); *-mA+sI+yIA* (*girmesiyle çık-*); *-AsI+yA* (*kıyasıyla döv-*); *-DIk+tAn* (*gördükten sonra ayrıl-, +An+dA*) (*okuyanda kabahat*) vb.

* Yrd. Doç. Dr. AİBÜ, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Bu yazıda Türkiye Türkçesinde sıkça kullanılan bir tarafı olumlu, bir tarafı olumsuz geniş zaman ekinin art arda eklenmesiyle kurulmuş *-r/-Ar...-mAz* zarf-fiil ekinin işleyişi üzerinde durulacaktır.

Araştırmacılarımızın konuyla ilgili görüşlerine bir bakalım. Gencan, -()r *-mez* yapılı ulaç başlığı altında konuyu şu cümlelerle işler: “*Geniş zaman kiplerinden üçüncü tekil kişilerin, olumlu ve olumsuzları, art arda kullanılarak daha pekişik bir artçıl ulaç yapılıdır.*”

“...elini topuza **değdirir değdirmez** kapı açılıvermişti.” (P. Safa)

“Zil **çalar çalmaz** sınıfa koştu.”

“**Oturur oturmaz** yazıya başladı.”

Bu ulaçtan sonra çabuk, hemen, birdenbire belirteçlerinden biri gelince eylemin daha çabuk yapıldığı anlatılır.

“Otobüs **durur durmaz** hemen atladık...”

Ulaç olan bu ikilemeler eylem çekimine girmez.”ⁱⁱ

Ediskun’un söz konusu zarf-fiil ekiyle ilgili görüşleri şöyledir:

“-r *-mez* yapılı ulaç: Bir fiil kök ya da gövdesinin geniş zamanının olumlu ve olumsuz III.tekil kişileri art arda getirilerek yapılıdır. Bu ulaç anlamca *-ince* yapılı ulacın daha güçlüsüdür.

“*Oturur oturmaz heybesinden bir çıkm çıkardı.*” (Y. Kemal)ⁱⁱⁱ

Ediskun, zarf-fiil ekinin kalıplaşmış sıfat görevinde kullanıldığını şu cümlelerle belirtir: “-r, *-mez* ekiyle kalıplaşmış sıfatlar türetildiğini de görmekteyiz. Olur olmaz kimseler gibi.”^{iv}

V. Hatiboğlu ise eki ikileme olarak değerlendirir: “-ir” ve “mez” ortaç ekleriyle türetilmiş sözcüklerden kurulan bazı ikilemeler de şunlardır: “bilir bilmez, olur olmaz, der demez, gelir gelmez” gibi.”^v

Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi) isimli eserinde konuyu ayrıntılı bir biçimde ele alır: İlk olarak “Değişik Yapıdaki Zarf-fiiller” başlığı altında bu kısımdaki zarf-fiilleri şöyle değerlendirir: “Bu gruba giren zarf-fiiller şekil yapıları bakımından bundan önceki iki gruptan farklı bir özellik taşırlar. İçlerinde durum eki almamış sıfat-fiil yapısında olanı bulunduğu gibi, başka gramer birimlerinden olup da işlev ve anlam kayması yoluyla kullanımda zarf-fiil görevi yüklenmiş olanlar da vardır.”^{vi} Korkmaz, bu grupta *-r...-mAz*, *-DI mİ*, *-DI...mAdİ* ve *-sA* zarf-fiil eklerini değerlendirir. *-r* (*-Ar*, *-İr / -Ur*)...*-mAz* (<*-r* (*-Ar*, *-İr / -Ur* *-mAz*) ekiyle kurulan zarf-fiilleri ise “-r, *-Ar*, *-İr/-Ur* ekleriyle kurulan geniş zaman ad fiilinin olumlu ve olumsuz

türlerinin arka arkaya getirilmesiyle kurulan bir zarf-fiildir. Oğuz ve Kıpçak lehçelerine özgü bir şekil olarak, Türkiye Türkçesindeki kullanılışı çok yaygındır. Ekin asıl fiildeki hareketin, zarf-fiildeki hareketin hemen arkasından gerçekleştiğini bildiren bir işlevi vardır. Bu zarf-fiildeki zaman işlevi -DıktA ve -IncA / -UncA ekli zarf-fiillerinkinden daha güçlüdür. Asıl fiilin gösterdiği hareketin gerçekleşmesine zamanda çabukluk ifadesiyle bağlanmıştır. Cümledeki zarf-fiilin öznesi ile asıl fiilin öznesi ortak da olabilir, ayrı da olabilir.” Sözleryle belirtir.^{vii} Korkmaz’ın verdiği örnekler şunlardır:

“Burada Skola’nın eşğini **atlar atlamaz** Magdi hatırıma geliyor.” (A.H. Tanpınar)

“Köy evinin içine ayak **basar basmaz**, elbette bir saman ve hafif tezek kokusu duyulur.” (S.F. Abasıyanık)

“Beyşehir’le Konya arasında uzanan Esenler dağı **biter bitmez** birbiri ardı sıra küçük Kavaklıboz tepeleri gözükmeye başlar.” (K. Hulusi)

“Nitekim hasta iyiliğe **döner dönmez**, Seniha hiç bilmediği bir kurtuluş sevinci duydu.” (Y. K. Karaosmanoğlu)

“Bahçeye indim, otların sessizliğini duydum ve bahçe kapısını **geçer geçmez** hemen anladım kahveye gidemeyeceğini.” (O. Pamuk)

“Zarfi açıp mektubu okudu. **Okur okumaz** da telâşlandı.” (S. Kocagöz)^{viii}

Z. Korkmaz, ekin *olur olmaz* biçimindeki kalıplaşmış kullanımına da değinir: “Yalın durumdaki -ur olumlu ve -maz olumsuz sıfat-fiilin ol-fiiliyle art arda tekrarından oluşan ikili olur olmaz şekli de bir sıfattır. Yerine göre zarf olarak da kullanılır. Ancak, bu şekil bir anlam kaymasına uğrayarak zaman gösterme özelliği aşınmış ve “rastgele, sıradan, önemsiz ve yersiz” gibi anlamlar kazanmıştır. Bir ad çekimi ekiyle ad gibi de kullanılmıştır:

“Seniha **olur olmaz şeylere** gülüyordu.” (Y. K. Karaosmanoğlu)

“**Olur olmaz kimselerle** konuşma.”

“**Olur olmaz sebeplerle** birbirleriyle dalaşırlardı.” (H. Taner)

“**Olur olmaz** konuşma.” (Türkçe Sözlük)

“Neyin nesi bu sırtımlar **olura olmaza**, suratının gelin pulları daha düşmemiş karı?” (K. Tahir)^{ix}

Korkmaz, ekin sıfat-fiil eklerinden oluştuğunu şu cümlelerle belirtir: “Yalın durumdaki -r, -Ar, -Ir / -Ur olumlu ve -mAz olumsuz sıfat-

fiillerinin aynı fiilde art arda tekrarından oluşan ve zamanda çabukluk gösteren -r, -mAz gibi şekiller, cümlede, zamanda çabukluk bildiren birer zarf-fiil görevi yüklenmiştir.”^x

Buraya kadar anlatılanları özetleyecek olursak;

1. -r/-Ar...-mAz; olumlu (-r/-Ar) ve olumsuz (-mAz) geniş zaman eklerinin 3.tekil şahıslarının art arda eklenmesiyle oluşturulmuş bir zarf-fiil ekidir.

2. Ek, *DIkTA* ve *-IncA* zarf-fiil eklerine anlamca yakın olmakla birlikte onlardan daha güçlüdür.

3. Ek, zamanda çabukluk ifadesiyle asıl fiile bağlanır. Kendisinden sonra *hemen, birdenbire* zarfları kullanılınca anlamı daha da pekişir.

4. -r/-Ar...-mAz; aslında *yalın durumdaki -r/-Ar, olumlu ve -mAz* olumsuz sıfat-fiillerinin aynı fiilde art arda tekrarlanmasından oluşmuştur.

5. Ek, bu şekilde kalıplaşmış sıfat olarak da kullanılır. Buna en güzel örnek *olur olmaz* sıfatıdır.

6. *Olur olmaz* kullanımı yönelme hâli ekini alarak yerine göre isim olarak kullanılır.

7. Yine aynı grup, zarf görevinde kullanılır.

8. Bütün kullanımlarda da *olur olmaz* yapısı anlam kaymasına uğrayarak “*rastgele, sıradan, önemsiz ve yersiz*” anlamlarını taşır.

9. -r/-Ar...-mAz ekiyle elde edilen tüm yapılar ikileme şeklinde nitelenebilir.

Görüldüğü gibi, -r/-Ar...-mAz ekinin *olur olmaz* biçimindeki kalıplaşmış kullanımı ilgi çekicidir. Ek, Türkçe Sözlük’te de *olur olmaz* madde başlığı altında işlenmiştir:

olur olmaz:

1. Olunca, olmasından hemen sonra,

2. Doğru mu, yanlış mı, yerinde mi yersiz mi olduğu düşünülmeden söylenen (söz).

“*Ayla’nın sanat gereği en olağan ilişkilerini bile kıskançlıkla karşılıyor, olur olmaz nedenlerle kırıyordu kızı.*” (N. Cumalı)

3. Rastgele, sıradan, kimliği, niteliği belirsiz (kişi).

“*Öyle olur olmaza ağzımı açıp da bir çift lâf etmez.*” (Y. Kemal)^{xi}

Ekin tarihî lehçelerde kullanımı yoktur.

Çağdaş Türk lehçelerine göz attığımızda; Azerbaycan Türkçesinde **bahar bahmaz, gälär gälmez** örneklerine rastlarız.^{xii} Türkmen Türkçesinde, Ayşe İlker Geniş Zaman Sıfat-fiilleri konusunu işlerken Türkmen Türkçesiyle ilgili şu örnekleri vermiştir^{xiii}:

“Bolar bolmaz iş, yarar yaramaz ādam” Hezirki Zaman Türkmen Dili

Ayşe İlker’in eserinin zarf-fiiller bahsinde Bahtiyev’in zarf-fiilleri iki grupta değerlendirdiğine işaret edilir: “Hareketi zamana bağlayanlar maddesinde baxanda, işlädikdä, gördükçe, sürüyünce, bilcek, **geler gelmez** örneklerini verir.”^{xiv} Nogay Türkçesinde “müyiske **yeter yetpes**” (köşeye varır varmaz) (Sönmege Yıltın)

“avılga **yeter yetpesten** bir üyken töbedi körip.” (Köye ulaşır ulaşmaz bir büyük tepeyi görüp) (Kök Börk) örnekleri verilir.^{xv}

Kara Kalpak Türkçesinde, C. Vedat Uygur, eserinin sıfat-fiiller bahsinde konumuzu ilgilendiren şu örneği verir.

“**esitiler esitilmes** dawış şıqtı.” (hafifçe ses çıktı)^{xvi}

Yeni Uygur Türkçesinde, Rıdvan Öztürk’ün eserinde^{xvii} Geniş Zaman Sıfat-fiilleri bahsinde şu örneğe rastlanır:

“**Uniñ levliride biliner–bilinmes tebesüm cilvilendi.**” (Onun dudaklarında belli belirsiz tebessüm cilvelendi) Serap

Aynı araştırmacının diğer eserinde^{xviii}, Özbek Türkçesinde Geniş Zaman Sıfat-fiilleri kısmında verilen örnekler şunlardır:

“**Bólär-bólmäsgä** tinglâvçi küldiriş uçún hâlk yúmâridän fäydälänilmäydi.” (Olur olmaz yerde dinleyici güldürüş için halk mizahından faydalanılmaz.) Özbek Hâlk Dâstânläridä Sätirä vä Yumâr

Görüldüğü gibi, Çağdaş Türk lehçelerinde de ek, hem zarf-fiil, hem sıfat-fiil eki olarak kullanılmaktadır. Anadolu ağızlarına baktığımızda, Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri isimli geniş çaplı araştırmasında Ahad Üstüner, İsim olarak Kullanılan Sıfat-Fiiller Türetmesi başlığı altında –ar /-er ve –maz /-mez sıfat-fiil ekleriyle ilgili bilgi verirken ekin isim olarak kullanımına değinir. Şöyle ki, “-ar /-er sıfat-fiil ekinin olumsuz şekli –maz /-mez ekiyle tekrar edilerek isim göreviyle kullanılışı:

“bu **gider gelmeze** men gëdecem.” Kars-Iğdır-Kasımcan

“**olur olmaza** ben yar mı dërim.” Yozgat

Bu cümlelerde söz konusu varlık, birbirine zıt olan hareket isimleriyle isimlendirilmiş oluyor.^{xi} Çalışmada, ekin sadece olur olmaz kalıplaşmasındaki isim kullanımına değil, gider gelmez yapısındaki isim özelliğine de yer verilmesi dikkat çekicidir. Bu şekilde kullanım Türkiye Türkçesinde yoktur. Üstüner, yukarıdaki örneklerle ilgili olarak, “-r/-Ar, -mAz sıfat-fiil ekleri, yönelme hâli ekiyle birlikte cümlede yön bildiren dolaylı tümleç olan sıfat-fiiller türetirler.” şeklinde bir açıklamada bulunur.^{xx}

Eserde, Sıfat Olarak Kullanılan Sıfat-Fiiller Türetmesi başlığı altında – r (-Ir, -Ar) sıfat-fiil ekinin açıklamasında olumlu ve olumsuz şekillerinin birlikte kullanıldığı cümle örnekleri verilir.

“sen meni **görünür görünmez** gazalardan sahla.” Kars Göle

“teze yatmış, **uyur uyumaz** halinde imiş.” Kastamonu Daday-Derele Tekke^{xxi}

Zarf-Fiil Eki Gibi Kullanılışı bahsinde ise Üstüner, şu açıklamalarda bulunur: “-r/-Ar eki ile olumsuzunun aynı fiil tabanında tekrar edilmesiyle sıfat-fiil olarak kullanılışı çok azdır. Bu şekil yazı dilimizde olduğu gibi ağızlarda da daha çok zarf-fiil eki göreviyle kullanılır. ...Cümlede, yüklemle belirtilen hareketin, -r/-Ar...-mAz ekli tekrar edilmiş bir zarf-fiilin belirttiği hareket esnasında veya bu hareketin sonrasında kısa bir zaman sürecinde gerçekleştiğini ifade eder.”^{xxii} Üstüner’in verdiği örnekler, ekin Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla örtüştüğünü göstermektedir.

“bacisi derhal **duyar duymaz** başına torpağlar saçdı.” Kars Sarıkamış

“elinde bu gadar kağatnan **geler gelmez** bunu buldu.” Kars Arpaçay-Kineği

“**atar atmaz** bir balıh yufTu.” Malatya Akçadağ-Gozluca

“Yanına **varır varmaz** haman düdüğü üfürdü.” Malatya Tilek

“div bunu **ëşidir eşitmez** gorkusundan sıçıryıya.” Ordu Ünye

“ële **dëyer dëymez** gadın haman yerinnen fırladı.” Van Erciş-Pulur

“ağzına **verir vermez** guş hemen biliyor.” Afyon Emirdağ

“gurdu **görür görmez** d’agı’lır goyun.” Gaziantep

“saraydan içer **girer girmez** çoh sevnı.” Elazığ Yazıkonak

“hemen suyi **işer işmez** gağdı.” Erzurum Pasinler

“pekey cuvabını **vërir vërmez**, dërhal maraşın içine ilan ëtdi.”

Kahramanmaraş Andırın-Tokmaklı^{xxiii}

Üstüner, Anadolu ağızlarında ekin “r” sesinin düşmesiyle –ı/-i/-u/-ü/-a/-e...-mez/-maz/-mes/-mas şekillerinde kullanımının bulunduğuna işaret ederek şu örnekleri verir:

“ële beni **görü görmez** “dur, abazdi” dedi.” Kars Selim-Oluklu

“**varı varmaz** kesiyin déyo.” Çanakkale Cacıklar

“**dışar** çıka çıkmas, **hamamın gubbesiniñ de çökmesi bi olmuş.**”

Kastamonu

“ferman **gelü gelmes**, bu iki aslanı çıkarmışla içerden.” Kastamonu

“orda bi lókum dutā **vāri vāmas.**” Kütahya

“**hoca kuşu** görü görmes...**dedi.**” Konya Ermenek

“bite biTmez **bizi dutālā.**” Aydın Karacasu-Yenice

“şāsmail buna **görü gōmes** düşüp bayılıyo.” Aydın Söke

“**olan** yenili yenilmez, **olana guskıvrak bālyōla.**” Aydın Söke

“çocuk buna **duya duymaz** bubasına yalvarıyo.” Aydın Söke^{xxiv}

Anadolu ağızlarında bir örnekte de –er ekinin yerine –ip zarf-fiil ekinin kullanıldığı görülür:

“bi kaç sene éradan **gidip gétmaz** Karının e ağanın áylesini öldi.” Bingöl Su düğünü^{xxv}

Bu özellik Türkiye Türkçesinde görülmez. Görüldüğü gibi aslında ekin Anadolu ağızlarındaki durumu da birkaç özelliğin dışında Türkiye Türkçesinden farklı değildir. Temelde, Türkiye Türkçesinde, Çağdaş Türk Lehçelerinde ve Anadolu ağızlarında ekin kullanılış özellikleri, anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, paralellik gösterir.

...-r/-Ar...-mAz ekinin Türkiye Türkçesindeki farklı bir kullanımı, TDK Türkçe Sözlük'te madde başında yer alan *ister istemez* zarfında görülmektedir.

ister istemez: 1. Zorunlu olarak, elinde olmadan.

“Harap mezarlığın kendine göre bir boşluğu, öyle bir hâli vardır ki, insanı **ister istemez** mahzun eder, dalgınlaştırır.” (M. Ş. Esendal)

“**İster istemez** fakülteden eli boş ayrıldık.” (H. Taner)

2. Yarı gönüllü olarak, biraz mecbur olarak.

“Kem dedik, küm dedik olmadı, **ister istemez** sahneyi boyladık.” (B. R. Eyüboğlu)^{xxvi}

Görüldüğü gibi, *ister istemez* kelime grubu cümlede zarf görevinde kullanılır. Bu özelliği ile *ister istemez* zarfı da, *olur olmaz* zarfı gibi, kalıplaşmış, anlam kaymasına uğramıştır. Sadece zarf olabilen bu grup, *olur olmaz* grubu gibi, sıfat hatta isim görevinde kullanılamaz. Ancak, bu yapının yukarıda değinilen herhangi bir kullanımına gramer kitaplarında rastlanamamıştır. Araştırmacılarımızca, ...-r/-Ar...-mAz eki anlatılırken, ekin diğer işleyişlerine değinilirken *ister istemez* kullanımına yer verilmemiştir. Biz, ...-r/-Ar...-mAz ekinin, söz konusu gruptaki bu özelliğinin ve kullanımının bilinmesinin Türk grameri için gerekli olduğunu düşünüyoruz.

NOTLAR:

1. Z. Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**. Ankara: TDK Yayınları, 1992, ss. 178.
2. T. N. Gencan, **Dilbilgisi**. TDK. Yayınları, Ank. 1979, ss. 398-399.
3. H. Ediskun, **Türk Dilbilgisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996, s. 260.
4. Ediskun, **Türk Dilbilgisi**. ss. 261.
5. V. Hatiboğlu, **İkileme**. Ankara Üniversitesi Basımevi 1971, ss. 46.
6. Z. Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**. Ankara: TDK. Yayınları, 2003, ss. 1035-1036.
7. Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**. ss. 1036.
8. Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**. ss. 1036.
9. Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**. ss. 951-952.
10. Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**. ss. 952.
11. **Türkçe Sözlük**. Ankara: TDK Yayınları, 1998, ss. 1683.
12. **Karşılaştırmalı Türk lehçeleri Sözlüğü I**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991, ss. 1034.
13. A. İlker, **Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil**. Ankara: TDK. Yayınları, 1997, ss. 147
14. H. Bahıyev, **Azerbaycan Dili**. Bakı 1982, ss. 136-137. (Naklen) A. İlker, **Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil**. ss. 150.
15. Örnekler, A. Atay'ın eserinden alınmıştır. A. Atay, **Nogay Türkçesi Grameri**. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1998.
16. C. Vedat Uygur, **Karakalpak Türkçesi Grameri**. Denizli 2001, ss. 183.
17. R. Öztürk, **Yeni Uygur Türkçesi Grameri**. Ankara: TDK. Yayınları, 1994, ss.104.
18. R. Öztürk, **Uygur ve Özbek Türkçelerinde Fiil**. Ankara: TDK. Yayınları, 1997, ss. 225.
19. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. Ankara: TDK. Yayınları, 2000, ss. 165.
20. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. ss. 174.
21. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. ss. 165.
22. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. ss. 168-169.
23. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. ss. 169.
24. A. Üstüner, **Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri**. ss. 169-170.

-
25. A. Üstüner, *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*. ss. 170.
 26. **Türkçe Sözlük**. Ankara TDK. Yayınları, 1998, ss. 1160.